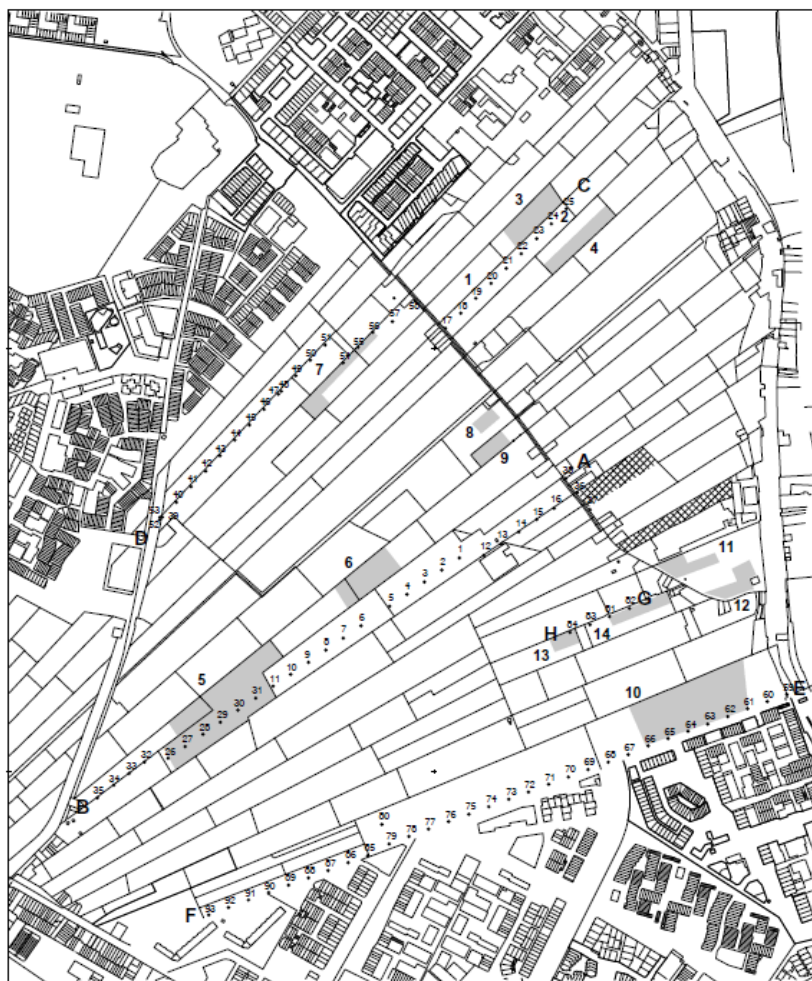

17A66 ADVIES ARCHEOLOGIE GEMEENTE HENDRIK-IDO-AMBACHT PERCEEL E6982 VOLGERLANDEN & 17A76 AANVULLING NOORDDEEL VOLGERLANDEN OOST

Aanvullende informatie ivm al uitgevoerd onderzoek in het plangebied Volgerlanden

Afb. 5. Het onderzoeksgebied met daarop aangegeven de ligging van de boorraai en van de gekarteerde percelen.
Schaal 1:10.000.

Onderzoek 1997: Archeologische inventarisatie VINEX-locatie 'De Volgerlanden', Hendrik-Ido-Ambacht, BOOR-rapporten 28, R.S. Kok

Afb. 5 Overzicht van het verkennende booronderzoek uit 1997 in Volgerlanden Oost en West.

Boorraai C-D en met name de boringen 17 t/m 25 en het gekarteerde gebied 3 zijn in dit geval als onderzoekslocaties van belang.

p. 19: "De afzetting in boringen 22-25 bestaat uit matig tot sterk humeuze en licht venige klei en heeft een top op 3,00 meter -NAP. De klei onderin boring 20 hoort er waarschijnlijk ook bij. De afzetting loopt naar het oosten verder door buiten de raai. Analyse van een schelpenmonster uit boring 24 wijst op een afzetting in stromend water¹⁵. Een kleinere afzetting van licht venige, sterk humeuze klei met een top op circa 4,00 meter -NAP is aangeboord in de boringen 18 en 19."

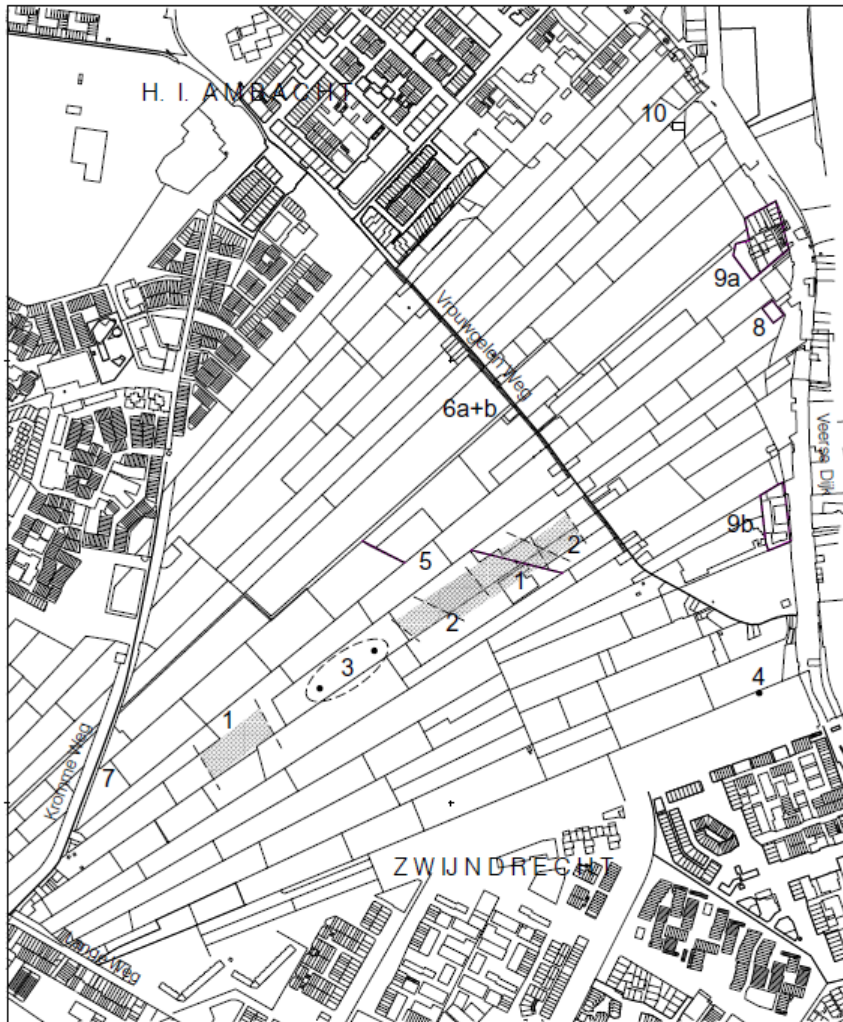
Noot 15: Het betreft de erwtenmossel (*Pisidium spec.*) en de Zoetwaterneriet (*Theodoxus fluviatilis*); determinatie W.J. Kuijper (Rijksuniversiteit Leiden).

Conclusie:

In het gebied rond boorraai C-D is het overstromingsdek aanwezig. Het daaronder liggende landschap van vóór 1300 ligt op een diepte vanaf 1,5 meter beneden maaiveld (en dat ligt op ca 1,5m -NAP).

Op perceel 3 zijn bij de veldkartering geen vondsten aangetroffen.

17A66 ADVIES ARCHEOLOGIE GEMEENTE HENDRIK-IDO-AMBACHT PERCEEL E6982 VOLGERLANDEN & 17A76 AANVULLING NOORDDEEL VOLGERLANDEN OOST

Afb. 10 Locaties waarop aanbevelingen betrekking hebben

P. 30: "5.2 Aanbevelingen

De archeologische inventarisatie heeft vijf locaties opgeleverd waar aanvullend onderzoek dient plaats te vinden. Verder zijn zes locaties aangemerkt waar vervolgonderzoek afhankelijk is van de uit te voeren werkzaamheden."

Conclusie:

In het noordelijk deel van Volgerlanden Oost worden geen nader te onderzoeken locaties aangegeven. Uitzondering is alleen locatie 10: "10. Indien het 'oudste huis', Onderdijkse Rijweg 248 wordt gesloopt, dient de ouderdom van het pand onderzocht te worden en eventueel bouwhistorisch onderzoek plaats te vinden."

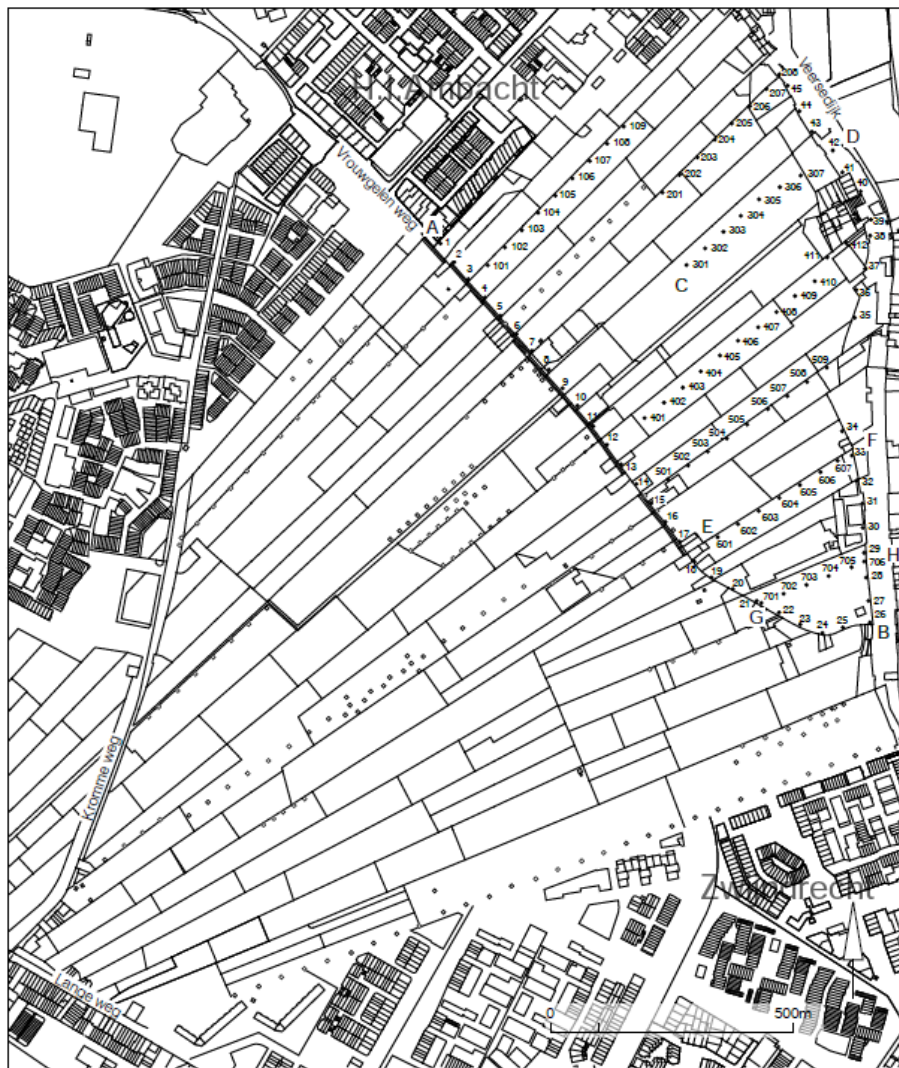
Afb. 10. De locaties waarop de aanbevelingen betrekking hebben: 1. Gorkum IV-afzettingen; 2. Tiel I-afzettingen; 3. boring; 4. locatie vondstmelding van P. Rijken; 5. afwijkende kavelsloten; 6. Vrouwgelen Weg met bebouwing; 7. Krommeweg; 8. Vredenburg; 9a en b. oude en nieuwe steenplaats; 10. 'oudste huis'.
Schaal 1:10.000.

17A66 ADVIES ARCHEOLOGIE GEMEENTE HENDRIK-IDO-AMBACHT PERCEEL E6982 VOLGERLANDEN & 17A76 AANVULLING NOORDDEEL VOLGERLANDEN OOST

Onderzoek 2004: VINEX-locatie 'De Volgerlanden Oost' in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, een archeologische inventarisatie door middel van grondboringen, BOOR-rapporten 156, R. A. Lelivelt

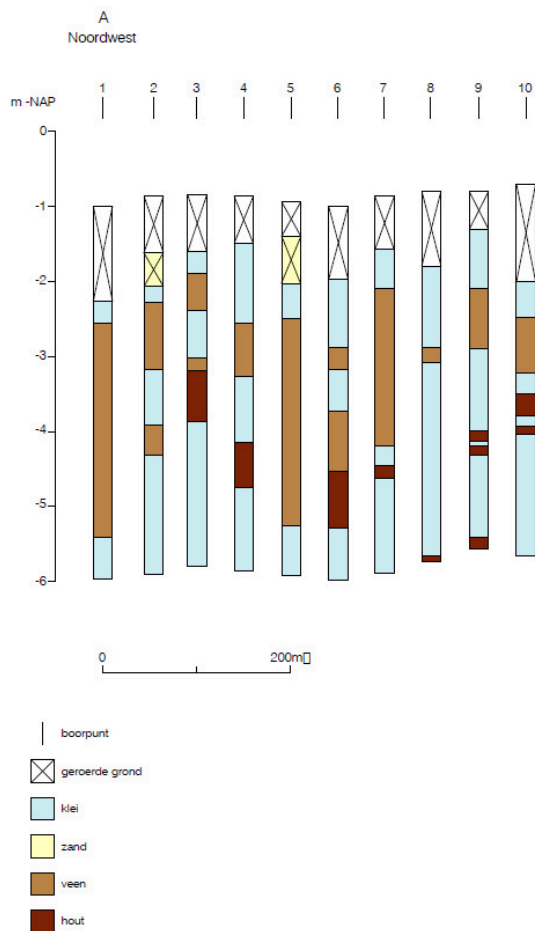
Afb 3: ligging van de boorpunten

De boringen 1 t/m 10 en 101 t/m 109 en 201 t/m 207 en 301 t/m 307 zijn met name van belang voor het noorddeel van Volgerlanden Oost.

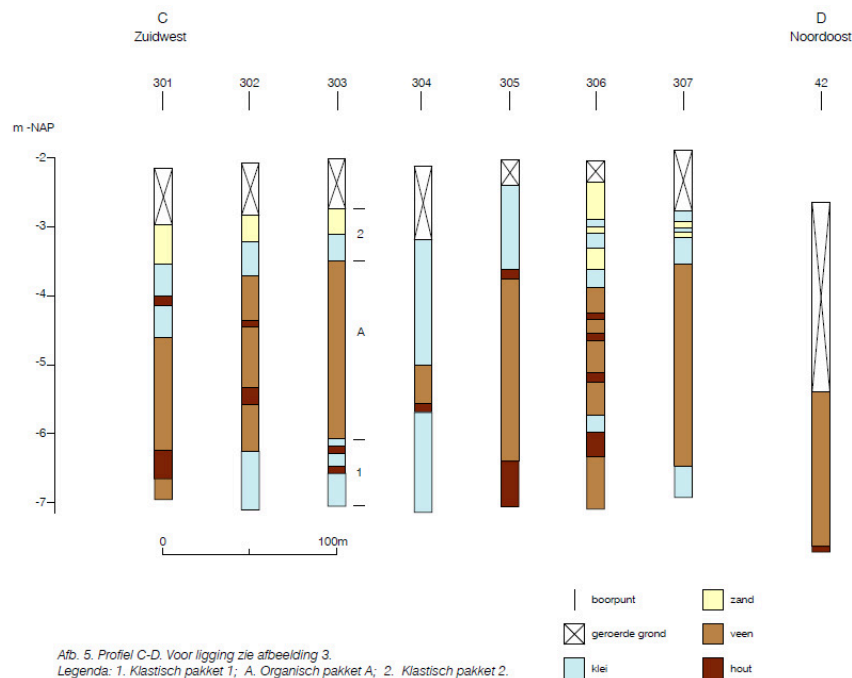

Afb. 3. Ligging van de boorpunten en de profielen A-B, C-D, E-F en G-H (topografische situatie van voor 1997). Tevens zijn de boorpunten van voorgaande onderzoeken (Kok 1997, Peters 1998 en Lelivelt 2003) aangegeven met een open rondje. Schaal 1:10.000.

17A66 ADVIES ARCHEOLOGIE GEMEENTE HENDRIK-IDO-AMBACHT PERCEEL E6982 VOLGERLANDEN & 17A76 AANVULLING NOORDDEEL VOLGERLANDEN OOST

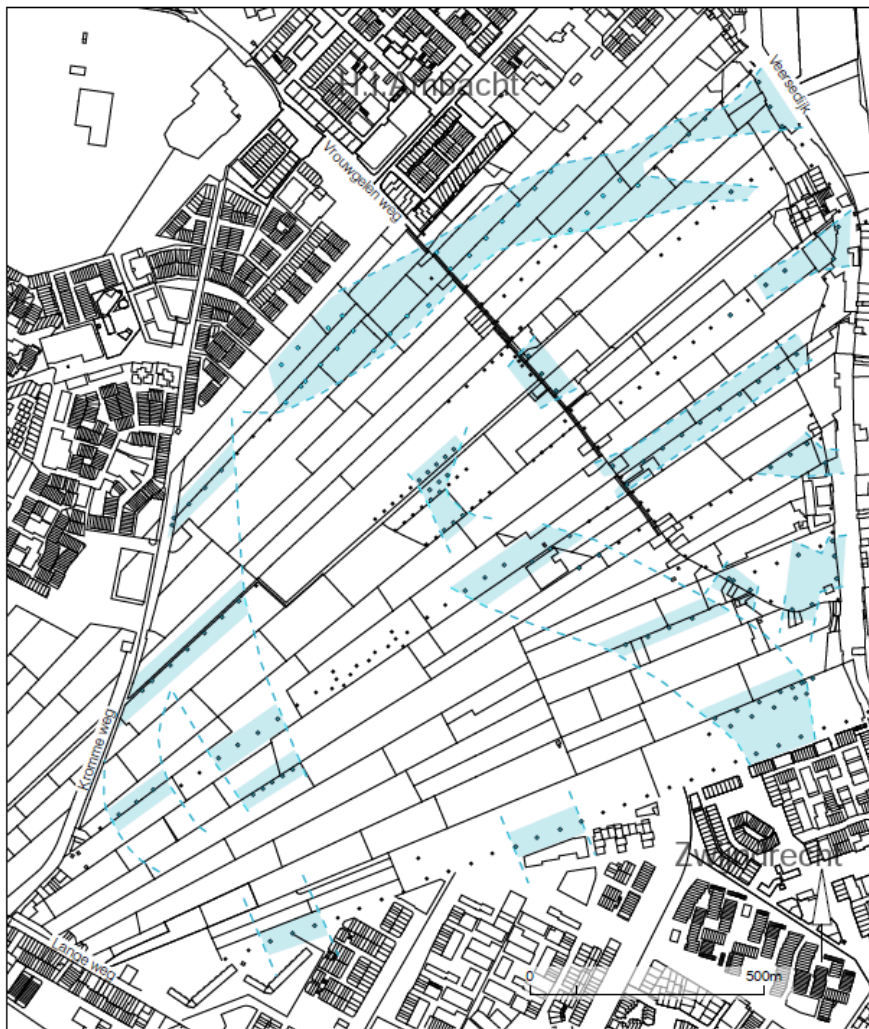
Afb. 4. Profiel A-B. Voor ligging zie afbeelding 2.
 Legenda: 1. Klastisch pakket 1; A. Organisch pakket A; 2. Klastisch pakket 2.

Afb. 5. Profiel C-D. Voor ligging zie afbeelding 3.
 Legenda: 1. Klastisch pakket 1; A. Organisch pakket A; 2. Klastisch pakket 2.

In het rapport zijn de bodemprofielen opgenomen van de boringen 301-307 (midden in het plangebied) en van de boringen 1 t/m 10 (pal langs de Vrouwgelenweg). De dikte van het overstromingsdek (2. Klastisch pakket 2) varieert sterk: van 25 cm (vanaf 1,8m -NAP ofwel 1,3m -mv) in boring 3 tot bijna 2 meter dik (vanaf 5 m-NAP ofwel 3m -mv) in boring 304.

17A66 ADVIES ARCHEOLOGIE GEMEENTE HENDRIK-IDO-AMBACHT PERCEEL E6982 VOLGERLANDEN & 17A76 AANVULLING NOORDDEEL VOLGERLANDEN OOST

Afb. 8. Interpretatie van de boringen in het onderzoeksgebied 'De Volgerlanden Oost' en van onderzoekslocaties in de directe omgeving (topografische situatie van voor 1997). De boorpunten van onderhavig onderzoek en voorgaande onderzoeken (Kok 1997, Peters 1998 en Leivelt 2003) worden aangegeven met een stip. Met een stippellijn is de globale loop van de Gorkum III of IV-geulsystemen aangegeven aan de hand van onderhavig onderzoek en voorgaande onderzoeken in de omgeving. De met een blauwe kleur aangegeven boringen liggen mogelijk in een fossiele geul of oeverwal. Schaal 1:10.000.

Afb. 8 Interpretatie van de boringen.

De met een blauwe kleur aangegeven boringen liggen mogelijk in een fossiele geul of oeverwal.

Opmerking: de hier genoemde mogelijkheid voor de aanwezigheid van fossiele geulen heeft in 2014 geen specifieke weerslag gekregen in de archeologische beleidsadvieskaart. In dat kaartbeeld staan geen geulen of rivieren afgebeeld.

Conclusie:

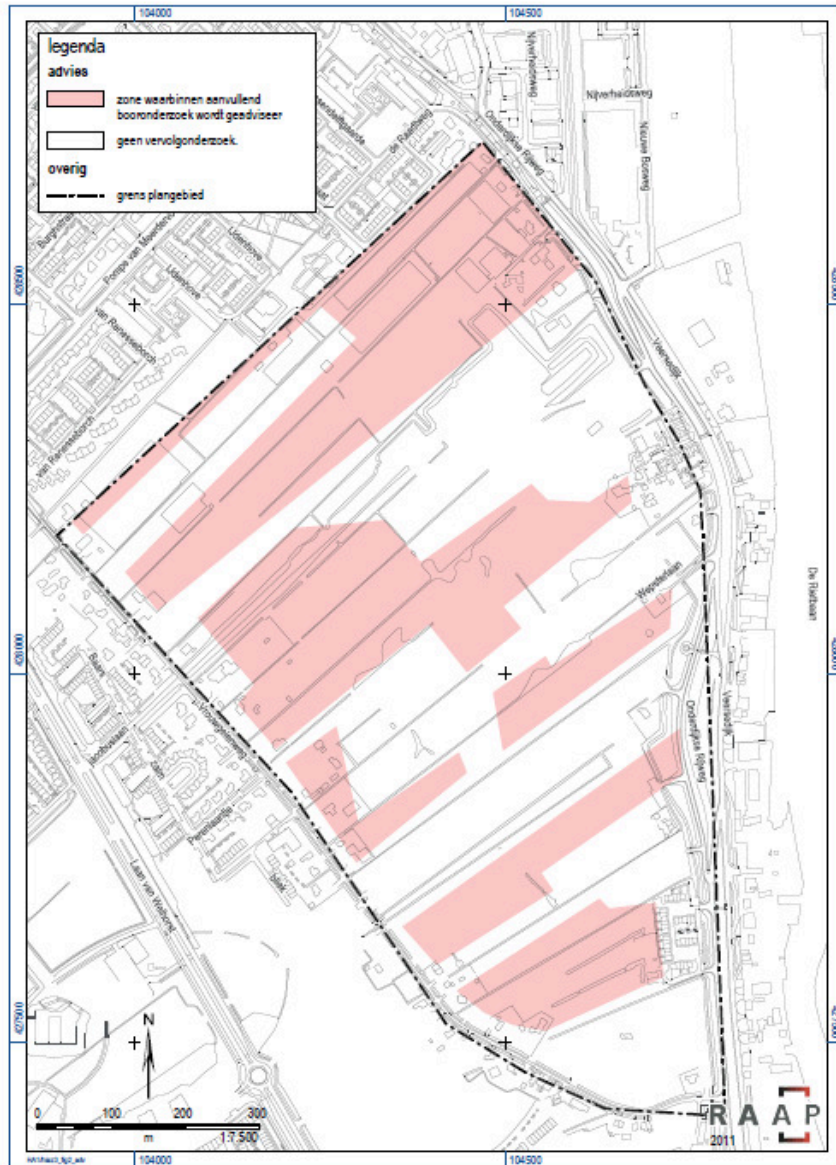
uit de boringen blijkt dat het landschap van vóór 1300 in het noorden van de Volgerlanden Oost direct langs de Vrouwgelenweg ligt op een diepte vanaf 1,8m -NAP/1,3m -mv.

Meer ten oosten daarvan ligt dat landschap dieper, namelijk vanaf 3,5 m-NAP of wel 1,5m -mv.

Bij ontgravingen tot maximaal 1,3 meter -mv worden dus geen archeologische waarden verstoord.

NB Deze waarden blijken dus aanzienlijk dieper te liggen dan de in het bestemmingsplan en op de beleidsadvieskaart opgenomen vrijstelling van 50 cm -mv.

17A66 ADVIES ARCHEOLOGIE GEMEENTE HENDRIK-IDO-AMBACHT PERCEEL E6982 VOLGERLANDEN & 17A76 AANVULLING NOORDDEEL VOLGERLANDEN OOST

Figuur 2. Advieskaart.

Onderzoek 2011: Plangebied Volgerlanden-Oost, Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek, RAAP-RAPPORT 2426, drs. R.A.C. Kroes

Figuur 2: Advieskaart

p.17: "3.1 Conclusie

Op basis van de onderzoeksresultaten kan worden geconcludeerd dat bij de realisering van de plannen mogelijk archeologische waarden zullen worden verstoord. Meer specifiek zijn de volgende bevindingen van belang: In het plangebied kunnen op twee verschillende niveaus in de ondergrond geulafzettingen – aanwezig zijn, die in het verleden aantrekkelijk zijn geweest voor bewoning. Het gaat om een niveau dat aan de oppervlakte heeft gelegen in de periode tussen het Midden Neolithicum en de Late Bronstijd en om een niveau met een riviersysteem dat actief is geweest vanaf de IJertijd tot in de Late Middeleeuwen (resp. rond 3,0 en rond 2,4 m -NAP)."

p.19: "Bestemmingsplan

Ten aanzien van het op te stellen bestemmingsplan wordt geadviseerd de op de advieskaart aangegeven gebieden (figuur 2) op te nemen als een gebied met een dubbelbestemming 'archeologisch waardevol gebied'. In dit gebied gelden archeologische voorwaarden voor aanleg-, sloop- en bouwvergunningen.

In de toelichting op de paragraaf 'archeologie' in het bestemmingsplan kan de tekst uit § 2.2 onder de kop 'Gespecificeerde archeologische verwachting' worden opgenomen samen met de overwegingen en adviezen die hierboven onder de kop 'Vervolgonderzoek' staan vermeld. Dit bureauonderzoek is uitgevoerd ten behoeve van het opstellen van een nieuw bestemmingsplan.

NB

In dit bureauonderzoek wordt geadviseerd de gebieden waar nog niet geboord is alsnog een booronderzoek uit te voeren. Opvallend daarbij is dat de resultaten van de al eerder uitgevoerde booronderzoeken (in 1997 en 2004) niet of nauwelijks verwerkt zijn in dit advies, terwijl toch zeker al ruim 50% van het plangebied is onderzocht. Wel is

17A66 ADVIES ARCHEOLOGIE GEMEENTE HENDRIK-IDO-AMBACHT PERCEEL E6982 VOLGERLANDEN & 17A76 AANVULLING NOORDDEEL VOLGERLANDEN OOST

aangegeven dat archeologisch waarden pas verwacht worden vanaf een diepte van 2,4 m-NAP, d.w.z. een diepte vanaf circa 90 cm -mv. NB In het bestemmingsplan uit 2011 staat vervolgens een vrijgestelde diepte van 30cm -mv en een vrijgesteld oppervlak van maximaal 100 m2 opgenomen. Op de beleidsadvieskaart (2014) staat vervolgens een vrijgestelde diepte van 50cm en een vrijgesteld oppervlak van 2500m2 opgenomen.

Conclusie

Op de VINEX-locatie Volgerlanden Oost zijn sinds 1997 verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd. Daarbij is niet elk perceel uitgeboord, maar dat is gezien de relatief lage archeologische verwachting ook niet nodig. Op basis van de resultaten van (boor)onderzoek in ruim 50% van plangebied kan gesteld worden dat er voor het noordelijk deel waarvoor nu een uitwerkingsplan in voorbereiding is, geen aanvullend booronderzoek nodig is.

In het gebied kunnen archeologische waarden aanwezig zijn vanaf 90cm -maaiveld ofwel 2,4m -NAP. Voor die aanwezigheid zijn echter in de uitgevoerde onderzoeken geen concrete aanwijzingen aangetroffen: er zijn geen archeologische indicatoren in de boringen of bij de veldkartering aangetroffen. Ook dit geeft dus geen aanleiding tot aanvullend booronderzoek.

Contactgegevens Gemeente Dordrecht

Jacqueline Hoevenberg, senior adviseur erfgoed / senior archeoloog

Gemeente Dordrecht, sector Stadsontwikkeling

Postbus 8, 3300 AA DORDRECHT

T: 078 770 4905 (ma-do)

E: j.hoevenberg@dordrecht.nl

W: www.dordrecht.nl/archeologie

F: www.facebook.com/dordrechtondergronds